

GLAS

AKADEMSKI

LETO III. STEV. 24.

LJUBLJANA, 26. OKTOBRA 1935.

OB IZVOLITVI NOVEGA UNIVERZITETNEGA SEKRETARJA.

Volitev univerzitetnega sekretarja je pravzaprav zgolj zadeva univerzitetnih oblasti. Toda, ker tu ne gre le za neko ozko osebno zadevo, naj nam bo dovoljeno, da ob tej priliki izrečemo nekatere misli o funkciji, ki se nam zdi na univerzi izredno važna.

Zakon določa univerzitetnemu sekretarju IV/1 skupino in rang izrednega univerzitetnega profesorja. Temu primerno so visoki tudi njegovi mesečni dohodki. To ni brez utemeljenih razlogov. Vse univerzitetne oblasti, rektor, dekan in prodekani, se menjavajo, edini univerzitetni sekretar je tista centralna osebnost univerze, ki jo zastopa skozi desetletja, ki nosi vso njeno tradicijo in ki izza reprezentančne funkcije vsakokratnega rektorja dejansko usmerja vse oficijelno življenje univerze. Skozi njegove roke gredo vsi dopisi univerze, vse njene osebne in materialne zadeve. Prvi je, ki sprejema gosta univerze in zadnji, ki se od njega poslavlja. Ker univerza ne služi samo vzgoji inteligenčnega naraščaja svojega naroda, ampak je obenem posrednica mednarodne znanosti, ki družijo vse civilizirane in kulturne narode sveta, mora biti univerzitetni sekretar široko razgledana osebnost in najmanjša zahteva je, da obvlada vsaj glavne evropske jezike. Funkcija zahteva uglajenega človeka, ki že s svojim nastopom kaže nivo, na katerem je zavod, ki ga predstavlja.

Univerzitetni sekretar mora biti izredno delaven človek. Vsakokratni rektor univerze je izmed najuglednejših profesorjev fakultete, ki je na vrsti, da dá najvišjega predstavnika univerze in s tem najvišjega kulturnega predstavnika naroda. Zato prihajajo do te funkcije le redni univerzitetni profesorji, ki so si ustvarili znanstveni sloves. Ta pa se ustvarja le z delom. Rektorska funkcija je zaradi mnogih reprezentančnih dolžnosti težka, zato ostaja profesorju, ki jo nosi, le malo časa za njegovo znanstveno delo. Rektorska funkcija ga ne razbremenjuje predavanj. Zato mora prav univerzitetni sekretar prevzemati z rektorjevih ramen čim več dolžnosti, predvsem vse notranje poslovno delo. Vsak njegov dopis mora izdajati izklesan slog in dovršen jezik. Vsak njegov razgovor mora kazati na človeka najširšega obzorja, dovršene uglajenosti, sigurnega nastopa in prodornega pogleda v presojo stvari. In, to povdarjamo, v odnosu do starejšega kot do mlajšega, tudi do dijaštva! In morda predvsem do dijaštva, ki mora videti v njem, ki je živec univerze, vzor.

Mnogo, raznovrstno delo čaka univerzitetnega sekretarja. Poleg zgolj administrativnih poslov univerze bi moral biti nekak njen zunanji minister. Vešče mora znati uravnavati njeno razmerje do oblasti, predvsem do nadrejene oblasti, ministrstva prosvete. Rektor skrbi za odnose z ministrom,

Dolžnost sekretarja kot stalnega nameščenca univerze v isti funkciji je, da sam in uspešno urejuje te stvari. Znano je, s kakšnimi proračunskimi težavami se bori vsako leto univerza. Poleg pomanjkanja denarja za institute so bile v prejšnjih letih redne nevarnosti

kakih okrnitev ali ukinitvev fakultet. To je prenehalo šele predlanskim, ko so nekateri delavni predstavniki dijaštva temeljito preštudirali državne proračune in na podlagi številok dokazali, da je mogoče ne le ohraniti sedanje pozicije, ampak dobiti še nekaj milijonov za nove zgradbe. Enako delo čaka tudi univerzitetnega sekretarja, in kot oni bo moral najti pot, da se zamisli res realizirajo. Ne samo delaven, tudi podjeten, prožen in sposoben mora biti univerzitetni tajnik. Na podlagi globoke izkušnje trdimo, da bo pridobil univerzi vsako leto vsaj četrtr milijona dinarjev preko sedanjih kreditov iz državnih sredstev.

Poleg funkcij z državnimi oblastmi čaka univerzitetnega sekretarja še drugačno delo. Vse univerze sveta črpajo znatne dele svojih denarnih virov iz privatnih sredstev. V Ljubljani tega ni, ker se ni doslej na univerzi zato nihče brigal. Rektor takega dela ne zmore, posamezni profesorji ne morejo, pač pa more univerzitetni sekretar. To je še neobdelano polje, ki bo nekoč donášalo univerzi znatnih koristi. Skrbeti bo moral, da bo imel v evidenci stalne vire za izredne podpore posameznim institutom, za znanstvene publikacije in znanstvena potovanja profesorjev. Proti absolventom univerze je univerzitetni tajnik obvezan, da ima v evidenci vse štipendije in da bo predvsem skrbel za pravičnejšo porazdelitev kot je danes. Vsako leto se bo moral pohvaliti, da je nekaj sposobnih mladih ljudi, ki po njegovi zaslugi to leto delajo v Londonu, Parizu, Pragi, Varšavi ali v Ameriki. Tudi to je bogata, a do danes popolnoma zanemarjena njiva; nad univerzo visi moreča grožnja, da je brez znanstvenega naraščaja in zato zapisana smrti. Univerzitetni tajnik bi moral nenehoma opozarjati nato tudi profesorje, da po svojih osebnih stikih pomorejo.

Posebno mnogo je dolžan univerzitetni tajnik dijaštvu, kajti zanj je univerza. Danes univerza ne skrbi, če obstojajo kake ustanove in kako se dele. Ni cenene akademske menze, ker ni podpor in subvencij, ki povsod drugje so in za katere povsod drugje skrbi univerza. Ni skupne akademske čitalnice, kjer bi imel študent med posameznimi predavanji miren kot za delo. Bodoči univerzitetni tajnik bo moral poskrbeti, da dobi javnost vpogled v Mundovo zapuščino v Gradišcu, v Šveglovo zapuščino ob Bleiweisovi cesti in Levstikovi ulici, o Knafljevih ustanovah in vseh drugih, ki bi morale dajati dijaštvu podporo v njegovem socialnem položaju ali pa znanstvenih težnjah.

Funkcija sekretarja edine slovenske univerze pa je še v nekem posebnem oziru težavna. Univerza je ognjen teritorij, kjer se križajo zelo različni interesi in različne misli. Sekretar mora stati sredi tega življenja ves zvest in vdan malemu narodu, iz katerega izhaja, obenem pa visoko nad razmerami, ki jih urejuje s svojim suverennim nastopom in besedo, ki pomirjuje nasprotstva. Težave so med univerzitetnimi profesorji, še večje med dijaštvom. Toda mimo težkih trenutkov kriz, ki izbruhnejo včasih tako nenadoma in tako vehementno, mora stati miren in tako siguran, da njegov nastop ne draži k novemu odporu, ampak s sugestivno silo in prepričevalnostjo sproti odklanja vse grozeče, naj prihaja od katerekoli strani.

Univerzitetni sekretar mora biti duša univerze. Dvigniti mora njen ugled, utrditi njene tradicije, skrbeti za njena gmotna sredstva, bdeti nad vsemi upravnimi skrbmi profesorjev, kolikor mogoče podpirati znanstvene ambicije naraščaja s skrbjo za gmotno stran tega vprašanja, skrbeti za dijaške socialne ustanove in biti moder posrednik med dijaštvom in univerzo ter javnimi oblastmi — to je njegovo življenjsko delo.

Članek pišemo v dnevu, ko je univerzitetna oblast izbrala novega sekretarja. Mišljenje javnega mnenja na univerzi tolmačimo, če napišemo, da je pri tem visokem imenovanju govorilo za g. Šketlja, dosedanjega tajnika na juridični fakulteti, dejstvo, da je jurist.

Ljubljanska univerza bi morala imeti na mestu sekretarja resnično zrelega človeka, človeka z iniciativno delavnostjo.

SLOVENSKA DRUŽBA.

Vnaši deželi so čudne navade in mnogi zakoni veljajo drugače kakor drugje. Niti ni gotovo, če se dobe spreminjajo in z njimi ljudje, prav gotovo pa metode ne utrpijo ničesar in jim ne škoduje zob časa. Metode se ne menjavajo, neizpremenjeno leže v ropotarnici, kdor jih rabi, seže po njih, niti nanovo jih ne priostri, ampak s topimi in otopelimi, kakor pač so, bije krog sebe. To pri nas niti ni smešno in izgleda popolnoma v redu in prav! Ded je ljubil kranjsko zabavo s količki, sin jo je ljubil, ljubi jo njihov vredni potomec. Tu ni pomoči, takšna je slovenska strategija, kar pomni svet, pripravna za vse vojske in vsa bojišča — kulturni boj ni izvzet! Tudi kulturo, vsaj ono splošno, nalepljeno na zidove in slikano na časopisnih straneh, smo previdno in vzorno posneli po svoji podobi, niti sam vrug je ne bi ločil od naših obrazov. Zvesto stoje na straži za njeno dobro ime in sloves, tudi je bogat in prepoln njih arsenal, vseh rekvizitov niti ni moč prešteti: podtikanja, zavijanja, ovajanja, sumničenja — rešta za rešto.

Ali čemu klin zbijati s klinom! Pod temačnim slovenskim obnebjem je zagrmelo in verni avguri razlagajo blisk in ropot, uzurpirani parlament slovenske demokracije pa je spregovoril odločilno besedo in nas s pilatsko kretnjo umi-

INTERNACIONALNI ŠTUDENTOVSKI TABOR.

V Dostdindberku, v belgijskem primorju je organizirala belgijska sekcija svetovnega dijaškega pokreta, mednarodni študentski tabor.

Pod šotori je taborilo okrog 100 mladih ljudi, povečini iz Francije, Poljske, Čehoslovaške, Holandije in Belgije. Bili so tam tudi študenti iz balkanskih držav. Cilj tega tabora je bil, da поблиže seznanijo študente raznih ideologij iz raznih dežel. Na kongresu so sodelovali tudi univerz. profesorji, povečini iz Bruxellesa, Ganda, Louvaina in Liègea. Med njimi tudi nekoliko slovitih učenjakov kot na pr. biolog prof. Brien. Med mnogimi predavanji so bili tudi: Univerze v III. Rajhu, Organizacija demokracije, Socialna funkcija medicine, Brezposelnost intelektualcev, Odnos intelektualnih delavcev do manualnih itd.

Ves čas je vladalo živo razpoloženje solidarnosti študentov raznih ideologij in narodov.

vanja posadil v razkričane klopi na skrajni le-
vici. Senca kraguljeve peroti je zmotila njih žlo-
budrivi zbor, njim pa je bilo, da so apokaliptični
privedi preplezali nebo in od takrat jim je
strah, strah materializma, zlezal v kosti. To je
bajka, ali veselo-žalostna istorija o najnovejši
izdaji »kulturnega boja«, a resnica je le, da slo-
venski družabni instinkti niso zgrešili svoje stvar-
itve — sramotnega odra. Na njem so škodoželjno
razstavljali, kar jim ni šlo v račun, eden več ali
manj, — tudi nam ne dela hudo kri, če smo med
njimi. Bilo jih je mnogo, preveč, pred nami,
ki so stali na istih osporavanih tleh, kjer stojimo
mi danes, in nikdar niso zamolčali svojih odno-
sov, ne zatajili svoje borbe s slovensko družbo.

Mi nismo od včeraj, vsaj vzroki, ki gibljejo in
ravnajo naš obstoj, so vezani na celo vrsto ge-
neracij, gotovo pa na precejšen del povojnih ro-
dov in niso samovoljno izbrani, marveč nujno
utemeljeni v slovenski družabni strukturi in
njenem življenju. Morda v tem trenutku nimamo
še pravice, da bi se sklicevali na prednike, na
generacijo okoli Srečka Kosovela ter druge, ki
jim je isto slovensko okolje narekovalo njih iz-
razit izstop. Naše dosedanje delo je bilo preveč
razdrobljeno, premalo izoblikovano ter nevezano
na tradicijo, da bi se smeli primerjati z njimi,
ali s polno pravico smemo priznati in pribiti njih
zgodovinsko pomembnost v razvoju naše družbe.
In ta njih pomen tiči ravno v tem, da so one
plitve metode slovenske jare gospode izbrusili v
ognju svetovnega nazora in pretopili z živim tem-
peramentom, še več so pa storili za nas, ko so z
odločno besedo in za vsakega pametnega človeka
razumljivo, polomili polemična kopja ter naka-
zali strmo pot v resnično borbo proti družabnim
neskladnostim. V polni meri, povsod in za vselej
so izpričali z življenjskim delom, da je prerivanje
s komolci in prerakanje zgolj boj za oslovsko
seno in drugega nič. Duhovi so nepomirljivo
razločeni in če kdo požiga mostove, naj jih vsaj
na vreden in dostojen način. Tu ne igra samo-
volja svojih poskočnic, temveč zgodovinsko ute-
meljeni pogoji in razvoj sam. Krepelci in kranj-
ski tepež so izgubili na učinkovitosti.

Svoje luči na noben način ne bomo stavili pod
pehar, če ne odgovarjamo z donkišotskimi naleti,
ko so se kranjski mlini na veter že polomili v
viharju, ki ga zdaj stražijo. Zgodovinska veza-
nost nam narekuje, da ne iščemo dlake v jajcu,
dlako so že davno našli in se imenuje: gnile
in nezadovoljive slovenske dru-
žabne razmere. S pranjem in praznim za-
vračanjem ne bomo odgnali sitnih muh, niti ne
bomo spričali svoje kulturne zrelosti. Akade-
mska mladina in naj jo poznamenjujejo kakor jim
drago — ne more samo slučajno izbirati svojih
redstev in namenov, kot bi pač kazal petelin na
strehi. Ona ni odrezana od družbe marveč je
nujno njen najbolj izrazit proizvod. Če smo to-
rej takšni, kot ne bi smeli biti po mnenju gotovih
ljudi, je treba predvsem položiti dokaz, da spa-
damo na slovensko njivo, a vprav podoba družbe,
ki si jo prisvajamo, pomeni več kakor vsi lažni
in pravi nazivi. Tu naj pleše in prevrača kozolec
kdorkoli hoče spodbijati obstanek in zakonitost
našega ubadanja! Mi čutimo svojo zako-
reninjenost v slovenskih razmerah
in moramo to zavest pretvoriti v
borbeno osnovo za naše udejevanje.
Pričufoči članek hoče biti v sedanji mot-
njavi bližajočega se kulturnega boja prst, ki naj
preokrene naš boj v smer, kamor po vsej ne-
izogibnosti spada. Več si ne sme lastiti, ko je po-
drobna izostritev našega razmerja stvar cele ge-
neracije in pomeni program, ki ga moremo pisati
samo s konkretnim delom.

Kljub vsem »idealizmom« družba ni bila in ni
samoroden pojav. Kdor hoče z večnimi resnicami
ter bistvi prikriti njen fundament, dela z očitno
namero, da bi pridržal potek dogajanja, ohranil
prilike, ki mu prijajo, ter potvoril resničnost. Mi
nimamo vzroka, da bi si zatiskali oči, narobe, tudi
za našo mlado družbo je treba nastaviti ostru na-
čela, ki bodo zrcalila osnovo in razvoj. Register
naši družbi danih možnosti je bil od nekdanj
omejen in je šele meščanski strukturi pripadlo
toliko izdelanih sil, da je mogla prestopiti na
majava tla socialne in kulturne emancipacije. A
s tem, da je njej pripadlo izoblikovanje pogojev
družbenega razvika, ne more utemeljena kul-
turna in socialna politika sploh preko vprašanja,
kaj so mogli in morejo na neprebujenem ljud-
skem instrumentu izvabiti takšne ekonomske raz-
mere, kot so lastne meščanski sredini. Vsaj ka-

dar stojimo ob viru vse naše družbe, moramo
enkrat za vselej pribiti glavne motive iz gospo-
darske analize, ki so gradili slovensko družabno
nadstavbo.

1. Slovenska družba ni nastala nujno iz vzroč-
nih vezanosti na posebne lastninske razmere, ka-
terim bi postal okvir prejšnjih družabnih odno-
sov pretesen in bi ga zato razbili, ampak kot pri-
lastek evropske družbe, ki ga je prilagodila in
podredila svojim ekonomskim razmeram.

2. Faktor svobodne konkurence, ki je bil
glavni organizator sodobne družbe, ni prišel pri
nas do popolne moči in je radi omejenih lastnins-
kih pogojev mogel priklicati le tiste družabne
forme, ki posredujejo prave meščanske oblike, a
nositelj in predstavnik posploševanja in uteme-
ljevanja je bilo in je edino malomeščanstvo.
Tako nam je bil nadet prisilni jopič malomeščan-
skih vezi in njih zakonita razvojna črta.

3. Akumulacija in koncentracija kapitala,
najbistvenejša vez v sklopu meščanskih odnosov,
pri nas ni mogla priti do sproščenih razmer, da bi
ostro sklenila in razločila strnjeno in izdelano
vrhno plast. Pri nas so morali pičiti družabni vr-
hovi vedno dajati koncesije, niti se sami po sebi
niso mogli odtrgati od patriarhalne kmečke pod-
lage. Tako niso mogli po vzgledu tujih in veli-
kih narodov zgraditi samostojne in neodvisne
kulturne civilizacijske nadstavbe, ki bi jasno no-
sila pečat njih pogleda na svet in njihovih last-
nih interesov. Vse je živelo in rastlo pod prikri-
timi formami in s plaščem hinavščine.

4. Družabni, politični in kulturni izrazi mo-
derne družbe pa so prikrojeni, zgrajeni, zavestni
in utemeljeni družbi, kar naša nikdar ni bila,
temveč se je le ponesrečeno skušala bližati nek-
daj revolucionarnim idealom. Drugačne, najmanj
bojevite namere in potrebe so ustavile sloven-
sko družbo že na pol poti.

5. Izoblikovanje lastne nazorske in kulturne
tradicije ni nikdar uspelo iz preprostega vzro-
ka, ker ni bilo glavnega oblikovatelja, ki obli-
kuje družabne ideologije in kulturno usmerje-
nost — razrednega nasprotja. Vsa evropska civi-
lizacija nosi osnovni pečat nasprotja med me-
ščanstvom in fevdalizmom in mi — mi smo bili
pristo prisiljeni presajati tuje plodove.

6. Naše gospodarstvo postaja ob dotiku z mo-
nopolnim kapitalizmom vedno bolj nezmožno, da
bi pripravilo zadostne rezerve in odpiralo vedno
nove možnosti rastočim potrebam in zahtevam.
Tako drsi vodilni plati organizacija in napredek
slovenske družbe iz rok. Ob njeni nemoči se
vedno bolj pogloblja prepad, ki nas je od nekdanj
delil od ostalega sveta, a baš iskanje iz te krize
še mnogo bolj kot vse drugo ločuje celotno druž-
bo v nepomirljive nasprotne tabore.

Gotovo, arhitektonika slovenske družbe ni ta-
ko skopa, ali zato vendar, ker je bila nekoč ko-
ristno in nujno vezana na naš razvoj, ne bomo
molili še brezpogojnega creda na račun edino
veljavne in zveličavne družbe. Ni dovolj, če je
učinkovala na potek stvari, mora jih predvsem
povzročati in usmerjati do samostojnih izrazov.
Ostro je treba ločiti posredovalca od ustvarjalca
in ustvarjalna v tem posebnem smislu v svoji ve-
liki večini slovenska družba ni nikdar bila.

(Dalje prihodnjic.)

NAROČNIKI

Naročniki, zavedajte se, da nam z zakasnelim
pošiljanjem naročnine delate nepremostljive ovire
pri izdajanju lista. Pozivamo vas, bodite uvidev-
ni, nakažite denar po priloženih položnicah in
izpolnite na ta način vsaj minimalno obveznost
do lista. Le tako boste lahko »Akademski glas«
prejemali redno vsak teden.

TOVARIŠI SREDNJEŠOLCI

Srednješolci, »Akademski glas« mora postati
tudi vaše glasilo, kajti vse nas vežejo skupni pro-
blemi, skupni smotri in skupna življenjska uso-
da. Zato vas pozivamo, da nam dopisujete o vpra-
šanjih, ki zadevajo dan na dan mladega, dovzet-
nega človeka. Na razpolago smo vam prav tako
z vsakovrstnimi informacijami iz kakršnegakoli
področja. Vašim problemom smo odločili v listu
poseben prostor, ki upamo, da ga izpolnite sami.

Frizerski salon JURMAN
Miklošičeva št. 18 (obleg sodnije)

Dijaki imajo popust, striženje Din 4.—,
britje Din 3.—, razen ob sobotah.

UMETNOST IN SLOVENSKA DRUŽBA.

Takoj ob začetku tega razmišljanja se otresimo
predsodka povprečnega človeka, namreč, da je
umetnost nekaj življenju tujega, nekaj kar člo-
vek s treznimi evropskimi možgani ne more
vključiti v vsakdanje življenje, otresimo se skep-
tičnega nasmeha sodobnega v znanost zaverova-
nega človeka, ki mu muzika ni nič drugega kot
matematična urejenost zvokov, ki mu je litera-
tura kup besedi, gora brezsmiselnih fantazij, ki
mu je slikarstvo vseč samo toliko, kolikor kopira
naturu, ki si ureja stanovanje in gradi hiše po
strogem principu praktičnosti, brez fantazije in
le z geometrijo.

Zavedati se moramo, da umetnost ni nekaj
izven realnega življenja, marveč da je objekti-
vizacija tega življenja, da umetnost ni samo pena
na razgibani gladini, marveč da je najznačilnejši
odsev te gladine, ki šele vzbudi videz globine, ši-
rine, gibanja. Primera morda ni dobra, hotel sem
le povedati, da je umetnost zaključen, živ orga-
nizem, rastoč iz življenja nazaj v njegove naj-
temnejše globine, da je svetloba, v kateri zadobe
stvari in dejanja novo, objektivnejšo podobo, ši-
rok pomen, da umetnost uvršča stvari podobno
kot religija, v nek višji, čeprav navidez iluzorni
red. Umetnost je izčiščen, v nekem smislu manj
zlagan pogled človeka na svet in življenje. Manj
zlagan radi tega, ker tudi njega zastirajo pred-
sodki filozofije in religije raznih dob, prav tako
pa je odvisen od političnih, socialnih, gospodar-
skih prilik neke družbe. Videli bomo, da umetnik
ni nikak bohem, ki bi najbistvenejša vprašanja
svojega okolja preziral ter zanikal, marveč da
prav umetnik nujno mora vse kar živi v času, v
sebi intenzivno doživeti in preoblikovati; prav
radi tega transformiranja življenja, radi težnje
po širšem, razsežnejšem pogledu, prav radi trp-
ljenja s katerim umetnik doživlja najbistvenejša
vprašanja svoje dobe, radi obupnega napa naj-
ti neke vezi med vsem navideznim kaosom do-
godkov in mišljenja, radi iskanja njih logičnosti,
je umetnik oni, v katerem zadobi življenje neke
dobe svoj značilen in otipljiv izraz. Zato moramo
umetnost razumeti samo, kadar razumemo pod-
lago, iz katere se je izmotala, namreč življenje
njenega družabnega okolja.

Preden se dotaknemo najosnovnejših proble-
mov umetnosti malega naroda, moramo ugotoviti
pogoje, ki ji dajejo možnost in pravico živeti,
začrtati bi morali meje, preko katerih ji ni dano
seči, nazadnje bi mogli konstatirati tragičnost
umetnostnega prizadevanja malega naroda. Na-
rod, kakor je slovenski, ne pozna svoje na zunaj
razgibane zgodovine, ki bi ga samostojno obliko-
vala, ki bi mu ustvarjala samostojno politično
in socialno zgodovino, njegova zunanja zgo-
dovina je nazadnje zgodovina province neke tuje
države, iz katere se je v teku stoletij prenašal
socialni red in s tem zrasel kulturni milje. Svojo
inteligenco je dobil slovenski kmečki narod s pr-
vimi početki političnega življenja; ta inteligenca
pripada meščanskemu razredu in nosi tako glav-
ne znake meščanstva sploh. Po svojih najboljših
predstavnikih oblikuje svojo kulturo, išče poti z
ljudstvom, iz katerega je izšla, po večini pa se
odtujuje širokim plastem naroda, postaja apa-
tična za vsa kulturna prizadevanja, ali pa ga
spremlja s parvenijevskim malomeščanskim za-
nimanjem. Ta inteligenca je povečini blede li-
beralistična in gleda z lahnim prezirom na ne-
vedno ljudstvo, po drugi strani pa se zanima
za narodovo umetnost radi spodobnosti in tako-
zvane nacionalne zavednosti. To malomeščanstvo
je po svojem prepričanju napredno, v resnici pa
o napredku nima kdo ve kako določenih pred-
stav. Navadno so to utilitaristični parvenijevski
predsodki o higijeni, dobrih prometnih sredstvih
tujskem prometu, narodnem gospodarstvu, zrač-
nih stanovanjih, modernih porodišnicah itd.

Toda predaleč bi se na ta način odmaknili od
problemov, ki nas tu predvsem zanimajo. To so
problemi, navidez odmaknjeni od gornjih razmiš-
ljanj, v bistvu pa razumljivi le, če dodobra po-
znamo socialno strukturo slovenske družbe, ako
razumemo njeno zgodovino, poznamo teritorij na
katerem živi itd.

Dovolite, da napravim v teh razmišljanjih
skok in vprašajmo se za vzroki, zakaj se n. pr.
glasba za muziko tako nadarjenega naroda kot
smo Slovenci s svojo baje lirično naturu, ni mo-
gla do danes izmotati iz svojih početkov. Vpra-

šajmo se, zakaj se pri Slovencih do danes ni razvila samostojna, močna dramatska umetnost, čeprav ima skoro vsaka večja vas svoj ljudski oder, vprašajmo se, zakaj slovenska literatura do danes ni odprla strani svojega velikega romana, zakaj nimamo skoro nobenega velikega dela o kmetu, dasi smo izrazito kmečko ljudstvo, kako da ni slovenska malomeščanska revščina izzvala, razen Cankarjevih dram in novel, nobene prepričevalne satire, kako da je bila slovenska arhitektura razen nekaj starih cerkvenih spomenikov ubožna prav do najnovejše dobe in da se tudi danes ne more razmahniti v pravo linijo.

Toda na vse to ni mogoče odgovoriti v eni sapi, lotimo se torej problemov od kraja in poskušajmo razbrati one vzroke, ki so privedli do teh, na prvi pogled težko razumljivih dejstev.

Narod, ki hoče ustvariti svojo dramo, mora imeti razgibano, na motivih bogato, z materijalom preobloženo dramatično zgodovino, mora nujno imeti v živi zgodovini razvite konflikte, ki izzivajo porajajočo se literaturo po dramatski obdelavi, mora imeti zgodovino natrpano s silnimi socialnimi in političnimi pretresi. Slovenski narod pa je živel dolga stoletja monotono, sicer na znotraj razgibano življenje socialno in politično zatiranega ljudstva, ki ni imelo svojih voditeljev ne kraljev ne knezov, ki ni doživelo velikih kolektivnih gibanj, kakor so bile pri večjih narodnih vojne ali revolucije, njegovo enolično življenje ni zahtevalo dramatske obdelave; zaradi pomanjkanja snovi se je ta panoga literature slabo razvila in danes slovenska literatura ne pozna skoro nobene pomembne zgodovinske drame. Nn. pr. igra o celjskih gospodarjih (Župančič, Novačan, Kreft) vsebuje močan konflikt, a človeku ne uide skoro trmasto prizadevanje kako spraviti vendar celjske grofe v organično zvezo z zgodovino slovenskega ljudstva. Večina zgodovinskih motivov je izfantazirana, o sentimentalnih, bledeh igrokazih ni vredno izgubljati besedi. Cankarjevi načrti, napisati veliko dramo iz časov kmečkih uporov, so ostali razumljivo samo načrti. Tudi geniju, kakor je bil Cankar, ni bilo mogoče obdelati ta edini tragični podvig slovenskega ljudstva, nekaj radi njegovega prevelikega individualizma, deloma pa radi popolnega pomanjkanja vsestranske socialne študije o dobi izza kmečkih uporov. Tako čaka ta dogodek slovenske zgodovine še danes na dramatičnega tvorca.

(Dalje prihodnjic.)

REPREZENTANČNA ORGANIZACIJA.

Uredništvo »Akademskega glasu« se je obrnilo do bivših predsednikov »Zveze«, da bi nam podali nekatere svoje misli in eventuelne predloge, ki jim jih narekuje njihova skušnjava iz dela v tej organizaciji. Sledi izjava, ki nam jo je poslal nekdanji tovariš Jože Zemljak, dipl. phil., bivši predsednik razpuščene »Zveze«.

Vprašanje A. G. o ustanovitvi nove reprezentančne organizacije in njeni ureditvi sem dobil v roke prav tisti dan, ko sem za dalj časa odpoval. Radi tega žal ne morem napisati zaokroženega članka o tej nesporni potrebi, ki se ne tiče samo slovenske akademske mladine, ampak tudi same univerze; zato bom podal le nekaj misli, ki so se porodile ob priložnostnem razmišljanju in konkretnih predlogih članka »Vprašanje naše reprezentančne organizacije«, A. G. z dne 26. septembra 1935.

Vprašanje potrebnosti? O tem menda nihče ne dvomi več. Toda prav je, da kljub vsemu pridam še katero misel, ki bo še pozneje osvetlila vso stvar.

V začetku letošnjih počitnic je bila v Nemčiji skupina študentov iz Jugoslavije, ki naj bi reprezentirala jugoslovansko študentovstvo po Nemčiji in pred osrednjo nacional-socialistično študentovsko organizacijo v Berlinu. Kdo so bili ti ljudje? Kdo jih je delegiral? Ko sem povpraševal po tem, sem zvedel, da so prišli v Nemčijo preko jugoslovansko-nemškega društva iz Beograda. In kdo so bili? Bili so štirje bratje-pevci in nekaj njihovih prijateljev. Ni za enkrat vprašanje, kako so nas ti ljudje reprezentirali (tu in tam so zapeli tudi kako slovensko pesem, ki so se jo naučili pri vojaki), ne gre tudi za to, kakšne stike so navezali z nemškimi akademskimi organizacijami; gre za enkrat samo za formo in

način, kako se take stvari pri nas delajo. Teh ljudi ni poslala niti beograjska akademska mladina, kaj šele, da bi bila to reprezentanca vseh akademikov iz Jugoslavije (Zagreb — Ljubljana), kaj šele, da bi bili v tej reprezentanci tudi slovenski in hrvaški akademiki.

To je majhen primer, ki govori o marsičem. Danes ni samo potrebna reprezentanca v Ljubljani — danes občutimo potrebo reprezentance vseh akademikov iz Jugoslavije. Pogoji je predvsem dobro organizirana in dobro delujoča reprezentanca v Ljubljani, ki bo dala vzgled in iniciativo. Naša nova reprezentanca bo imela nalogo, da v bodoče prepreči vsako tako reprezentančno nastopanje, da aktivno poseže v vsa vprašanja, ki se tičejo naše zunanje reprezentance, naj omenimo samo še Malo dijaško antanto, razne ugodne prilike, ko iščejo tuje reprezentančne organizacije zveze z našimi ak. društvi itd. Ta dejstva govorijo, da se važnost reprezentance ne omejuje samo na Ljubljano, ampak da njena pomembnost raste preko centrale v svet. Njena dolžnost je, da slov. akad. mladino dostojno reprezentira v Beogradu in preko centrale v svetu. Koliko prilik smo že zamudili v tem pogledu, ne zamujajmo jih več!

Članek med drugim omenja, da je bila pri misli o ustanovitvi ena izmed glavnih težkoč ozkost obč. univerzitetne uredbe. Čisto gotovo je, da se je marsikaj ob tem razbilo. Toda eno smo pozabljali, da delo raste tudi preko ozkih form in gest. Poleg tega pa tudi vemo, da se obč. univerzitetna uredba striktno sploh nikdar še ni izjavljala in da je mogoče prav danes čas, da se vsaj v tem pogledu kaj spremeni.

Eno izmed vprašanj je tudi, kam naj se bodoča Zveza naslanja: ali na strokovna društva ali na kulturno-politična. Ves čas akademskega življenja — od ustanovitve sem — je pokazal, da naša akademska pol. kult. društva niso na taki višini, da bi znala iti preko malenkostnih strankarskih interesov za splošnimi ak. cilji in zato logično iz vsega tega sledi, da se je Zveza v prejšnjih letih formirala po strokovnih društvih in da se bo morda tudi v bodoče, če bo hotela, da bo po eni strani zmožna življenja, po drugi pa da bo na taki akad. višini, da bo dostojno reprezentirala večino.

Seveda si moramo biti na jasnem, da s tem politično-strankarski moment nikakor še ni izključen (kar pa je včasih dobro), ampak se ga s tem le pravilno temperira.

Nujno pa je, da se življenje v strokovnih društvih oživi in mogoče bi bilo dobro, da bi si gotova strokovna društva postavila določnejše in jasnejše naloge. — Pred vsem filozofsko društvo, ki je bilo vedno najmanj delavno (vzrok je pač razcepljenost fil. fakultete), bi si moralo postaviti nove naloge. Zdi se, da bo težišče poti na kulturnem poprišču. Vprašanje organizacije poljudno-znanstvenih predavanj bi bilo gotovo važna stvar.

Kar se tiče praktične organizacije, bi se bilo pač potrebno prilagoditi razmeram. Mnogo praktičnih nasvetov pa je bilo že itak napisanih v Akad. G.

Glede predloga, da bi se vsa dosedanja ak. društva kot Ak. podp. društva, Ak. pevski zbor itd. združila, bi menil, da bi bilo to edino prav in da bo potrebno tudi za to delati, čeprav bodo velike težkoče (Ak. pevski zbor).

Če se bo letos ustanovila Zveza, bo gotovo imela dosti nalog pred seboj in se ji bodo tudi vedno nove porajale. Le na eno bi rad opozoril, ker se mi zdi silno važno. Reorganizacija Zdrav. fonda. Mislim, da je že čas, da se ugotovi, kaj je z denarjem, ki se je zbiral v stalen železen fond v Beogradu in kaj se namerava narediti s tem denarjem. Zdi se, da je skrajni čas, da se z denarjem, ki so ga plačevali ljublj. akademiki, otvori kakšno pošteno zdravilišče.

Vsem želim pri ustanavljanju nove Zveze veliko realnega uspeha in bi bil silno vesel, ko bi bila nova Zveza tudi ena izmed vezi, ki bi še bolj povezale novo generacijo v ustvarjanju boljše bodočnosti slov. delovnega ljudstva.

Priporočila se

kavarna in slaščičarna

»Petriček«

na Aleksandrovi cesti 6

GLEDALIŠČE

»MED VČERAJ IN JUTRI«, BOŽENA BEGOVIČ

Od vsake sodobne socialne drame zahtevamo, da je resnična, kajti le resnica nam kaže pravo pot v bodočnost. Dramatik, ki se mora zavedati vloge v današnji družbi, naj nam prikazuje življenje takšno, kakršno je, brez olepšavanj ali zakrivanj, pa tudi brez pretiravanj, ker le tako pisana drama more biti napredna in more ustrezati zahtevam in potrebam sodobnega gledalca. Zato mora pisatelj-dramatik poznati sodobno življenje do vseh podrobnosti. Stvarnost in objektivnost sta danes pri dramatični literaturi prva pogoja. Bežati pred realnostjo, pa naj bo še tako okrutna in trpka, se pravi po nojevsko se skriti pred nevarnostjo in seveda, pasti v še večjo nesrečo. Ako pisatelj potvarja naše življenje in zajema iz njega le tisto, kar gani njegova čustva, vso stvarnost pa odklanja, potem je zgrešil svojo vlogo, obratno, s svojim delom je postal celo ovira nadaljnjemu razvoju in branitelj starega reda in odmirajočih tradicij. — Ako le kedaj, potem so pisatelji danes najbolj dolžni biti glasniki resnice, ki jo morajo braniti in ščititi ter jo razgaljati vedno in povsod, kjerkoli se pojavijo v javnosti. Le na ta način bodo potrebni in pomembni člani človeške družbe.

Drama »Med včera in jutri« nima teh zahtev. Pisateljica Božena Begović nam je predstavila sodobno zagrebško družbo s svojimi najbolj malomeščanskimi lastnostmi, ki more dočakati na tem svetu le še drobec tragičnega življenja — agonijo — in bridko smrt. Četudi je hotela pisateljica pokazati simpatije meščana do novega človeka in razgaliti meščanovo razvratnost in življenjsko nemoč ter nesmisel takega življenja kakor ga danes živi, in četudi je hotela pokazati na vrednost in sposobnost mladega človeka z novo miselnostjo in ljubeznijo ter vero v samega sebe, se ji ves ta trud ni posrečil. Meščanstvo danes nima bodočnosti. Pa naj prevladujejo v posameznem človeku, čeprav iz najnižje vrste, še tako velika čustva za novega človeka, ga sama ta čustva vodijo le v propad; toliko časa, dokler ne pristane na to, da se mora slednji človek boriti za novo življenje, boriti zavestno s trdnim prepričanjem, da je današnji način življenja nesmisel in, da je le bodočnost, popolnoma obratno urejena od sedanjosti, vredna zadovoljnega življenja.

Drama sama nima vodilne niti, je brez vsake konstrukcije in včasih celo neverjetna. V njej ni nobene napredne tendence, kajti čutimo, kako prizanesljivo prikazuje le meščansko moraliziranje in miselno zmedenost nastopajočih oseb. Sama čustva ne vodijo človeka skozi življenje; v življenju nastopa tudi realnost, ki okrutno kroti čustva, pa če tudi so še tako velika. Dejanja potekajo mirno, četudi vse glavne osebe doživljajo odločilne dogodke svojega življenja. Vsako dejanje in tudi konec sam se neha ob trenutku, ko bi se lahko še mirno nadaljevalo, ali pa celo že prej končalo. V dramu ni nobenih višin, le banalna čustva mladih deklet skušajo vzbuditi v človeku sočustvovanje, toda gledalca ne ganejo, ker so neresnična in za današnjega človeka premalenkostna, da bi ga ganila, ko ga preganjajo vse hujše težave.

V slabi dramu se tudi režiser in igralci ne morejo odlikovati; zato opravljajo v tem primeru delo na isti način kot uradnik v svoji pisarni, ki preklinja zaprašene uradne akte. — Oficielna kritika uprizoritve tega dela ni odklonila. — ke.

G. ROSSINI: PEPELKA ANGELINA.

(Besedilo: J. Feretti; predelava H. Röhr; dirigent A. Neffat; režiser O. Šest); komična opera v treh dejanjih.

Stara zgodba, ki jo vsak pozna; konci takih pravljic so skoraj vsi pozitivni: zakleta kraljična postane zopet prava, živa kraljična, uboga Pepelka se poroči s princem, mačeha je kaznovana.

Kvalitativnost glasbenega dela more biti vsaj dvojna: tehnična in vsebinska. Tej sledi v bolj redkih slučajih tretja: sinteza prve in druge. V »Angelini« je nekoliko povdarjena prva: bel canto, kolorature, tehnika dela sploh, ki pa ne prehaja v komplicirane fineše, temveč ostaja na lahki površini. Glasba in besedilo si povsem ne odgovarjata. Manjka tega, kar daje umetnini

pravo vrednost: psihološke globine in temeljitega občutenja. Za »Seviljskim brivcem« ta opera zelo zaostaja, v vsakem taktu pa se pozna isti stil, isti tvorec, čeprav je v svoji stvariteljski moči dokaj manjši. — Komična opera pa naj družji v svoji globini še duhovitost ne le glasbe, temveč tudi besedila, kar je v Ferettijevem tekstu pač močno omejeno. — Predelana je bila, to se pravi, da že ob svojem rojstvu ni bila popolna; predelave ne napravijo opere popolnejše od rojenčka. Prava umetnina, ki je izraz dobe in njenega doživljanja, življenje samo, ostane po svoji umetniški vrednosti vedno »sodobna«, živa. »Angelina« pa ni uvrščena med nesmrtno opere, še celo ne med globoke in prave komične (!) opere.

Izvajanje pa je bilo odlično, tako orkestra kakor solistov. Betetto je igralski in pevski odlično predstavil originalnega dona Magnifica. — Župečeva (Angelina) je igralski še neizgotovljena; od lanske sezone pa je napredovala in je zlasti kolorature izvedla prav dobro. Moti pa nepravilna vokalizacija in posamezni nesigurni vstopi. — Gostič je bil pevski dober. Zaradi zaporednih višin se je proti koncu čutila utrujenost; igralski se popolnoma ni razvil. — Janko kakor tudi ostali (Petrovič, Ribičeva, Kogejeva) so podali mične, odgovarjajoče slike. Zbor je odgovarjal, režija tudi, vendar je ponekod bila preveč prodorna. — Kakor sem še dejal: »Angelina« ni nudila pomembne operne uprizoritve in bi morda uspešneje služila študiju buffovskega načina petja in koloratur.

STUDENTOVSKO POSOJILNICE.

Obravnavale so se že socialne razmere slovenskih študentov, iskali načini, kako jim pomoči do cilja, nismo pa še zajeli vprašanja ene najuspešnejših študentovskih samopomoči, študentovske posojilnice.

Naša univerza, nastala po vojni, nima onih, iz raznih volil nabranih, obilnih sredstev, kakor mnoge stare univerze, da bi s štipendijami mogla v znatnejši meri pomagati mnogim potrebnim, ker le redki so slovenski študenti, ki bi jim ob vstopu na univerzo bila zagotovljena finančna podlaga, da bodo mogli študije tudi dovršiti. Se danes je univerza sinovom in hčeram nakaterih socialnih plasti zaprta. Drugi običje sredi študija, ker ne morejo živeti od zraka, dobiti obleke, plačati stanovanja. Če si pa že to preskrbe z delom, z instrukcijami, kje pa naj vzamejo denar za šolnine, polaganje izpitov, za laboratorije, čakati morajo na diplomu in s tem na pot do kruha, le, ker ne morejo plačati taks zanj. Se manj pa je verjetnosti, da bi kdo dobil sredstva za izpopolnitev svojih študij v inozemstvu. Štipendij, ki bi naj temu odpomogle, je malo, in reči moramo, da še teh ne dobe najvrednejši in najpotrebnejši, ampak se bolj kot na to, gleda na priporočilo.

Moramo si pomagati sami, s študentovsko posojilnico za kratko- in dolgoročno posojila. Kakor kaže razvoj drugod, se je ta zamisel tako razširila celo preko svoje prvotne zasnove, da so ponekod stare štipendijske fondne izpremenili v posojilnice.

Kratkoročna posojila, ki jih dolžnik mora vrniti še kot slušatelj univerze, se dajo osigurati z različnimi sankcijami. Govoriti hočemo o temeljnih stvareh dolgoročnih posojil.

To posojilo naj bo »kredit na inteligenco«, ta naj bo pogoj za podelitev posojila. Ne le, da se s tem podpre zmožen človek, ampak ker študentova nadarjenost predstavlja edino varščino, ki jo more ta dati pri svojem pomanjkanju sredstev. Tudi posojilo naj bo navezано na zahteve, po strogi izbiri ljudi, ki se naj z njimi podpro. Dobe naj ga le oni, ki so brez sredstev, pa se izkažejo vredni z znanstvenimi zmožnostmi in osebnimi sposobnostmi. Pozornost naj se obrača tudi na značaj prosilca, nikoli pa se ne sme upoštevati politična, verska in nazorska pripadnost. S stališča posojilnice pa je treba gledati tudi na one svojstvenosti prosilca v poklicu. Posojilnice so v ta namen uvedle strog sistem spoznavanja prosilcev, nekatere celo svoje izpite, ki upravičujejo prosilca za sprejem posojila.

Idealna in materialna stran posojila se ugodno ujemata. Pedagoško ugoden vpliv podpore, ki po svoji naravi nima karitativnega značaja, temveč pomeni študentovsko samopomoč, skupnost, je ena stran, ki govori za posojilo proti štipendijam. Druge prednosti izhajajo iz gospodarskega vidika. Uporabna možnost kapitala se more, v nasprotju s štipendijskim fondom močno zvišati. Vpoštev ne pride le letna renta, ampak v teku časa celotni kapital.

Določila o dajatvi, vrnitvi in obrestovanju posojil so vezana na študijske in življenjske prilike posameznih univerz in držav. Vsa pa izhajajo iz stališča, ki je merodajno za uspevanje študentovske posojilnice. Tako je vprašanje, ali naj se dajejo posojila že v prvem letu, ali pa samo za dopolnitev študij. V prvem slučaju je nevarnost, da bo posojilojemnik pri vstopu v poklic obtežen z dolgom, ki more njegov razvoj ovirati. Drugi slučaj je mogoč le tam, kjer so za prve semestre študija na razpolago kakšne podpore, ali možnosti zaslužka. Ravnotako naj se odloči višina posojila, eksistenčni minimum za študij.

Povsod se je izkazala potreba po zmernem obrestovanju posojil, kar pomeni zavarovanje posojilnice same, kritje poslovnih izdatkov in ustvarjenje rezervnega fonda, periodično plačevanje pa jači tudi zavest dolžnikove odgovornosti do posojilnice in poznejših posojilojemalcev.

Rok odplačevanja se v posameznih državah ravna po možnostih, ki jih ima diplomirani študent, da dobi službo, da že v začetku svoje poklicne eksistence, ko je itak prisiljen na mnoge izdatke, ni obtežen s prekratim rokom za odplačevanje. Šest do deset let tekočega roka po diplomu, ali pri posojilih v višjih semestrih od danega posojila, se je v praksi izkazalo za potrebno. Predolg rok pa nasprotno otežkoči vezi z dolžnikom in izterjanje dolga. Da se temu izognejo, ima večina posojilnic točne načrte vračanja, od katerih le izjemoma popuste, deloma pa so obroki vračil ravnajo po višini vsakokratnega zaslužka.

Povdarili smo, da se varstvo dobi s skrbno izbiro ljudi, zato se nekatere posojilnice zadovoljujejo z navadno zadolžnico in častno besedo, druge pa zahtevajo poroke, pa tudi sklenitev življenjskega zavarovanja. Te juristične varščine pa naj varujejo posojilnico presenečenj, v glavnem naj se gradi na zupanju.

Samouprava ali vsaj souprava študentov naj krepi značaj samopomoči, soodgovornosti in skupnosti. Družji naj različne moči in stremeljenja na univerzi za znanstveno in socialno povzdigo študentov in naroda.

V prihodnjih številkah bom obdelal sisteme posojilnic v raznih državah, končno pa najprimernejše izbral in prilagodil za načrt ustanovitve študentovske posojilnice pri nas.

FORMIRANJE NOVE DIJAŠKE ORGANIZACIJE V AMERISKIH ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Dve veliki dijaški organizaciji: Dijaška liga za industrijsko demokracijo in Splošna dijaška liga sta izdelali načrte o združitvi. Predlagana organizacija bo vključevala dijake srednjih šol, kolegijev in univerz. Borila se bo proti prisiljenemu vojaškemu vezbanju, zapostavljanju na univerzah in za akademsko svobodo. K združitvi je privedla predvsem težnja, da se na ta način strne v skupen boj čim širši krog študentov.

AMERISKE UNIVERZE.

Leta 1920 je bilo v Združenih državah 640.000 študentov; deset let kasneje se je število povečalo že na 1.370.000.

Ta množica dijaštva je razdeljena na 620 univerz in collegeov. L. 1934 so se zvišali skupni stroški za pouk na 577 milijonov dolarjev, kar je več kot 22 milijard dinarjev.

Vsaka od 48 zveznih držav ima svoje univerze; toda javne univerze so v brezpomembni manjšini z oziranjem na tiste, ki so jih ustanovili in jih vzdržujejo privatniki.

Tako ima Chicago 2 veliki privatni univerzi z vsemi fakultetami in vsemi mogočimi stolicami: južna ima 842 profesorjev in 9388 študentov, severna pa 729 profesorjev in 10.697 študentov.

Največja v državi, columbijska v New Yorku, šteje 2800 profesorjev; število študentov, ki jo posejajo pa dosega 28.000. Univerza »Harvard« v Cambridgeu (Massachusetts) pa šteje 1692 profesorjev in 7963 študentov.

Če si hočemo predstaviti bogastvo privatnih univerzitetnih ustanov, se moramo zavedati, da razpolagajo s kapitalom 1 milijarde 320 milijonov dolarjev, med tem ko imajo državne le 136 milijonov dolarjev kapitala. Knjižnice privatnih univerz imajo vsega 32 milijonov zvezkov, one javnih pa samo 13 milijonov.

STUDENTJE VSEGA SVETA SE BORE ZA MIR.

V vseh kulturnih državah po vseh kontinentih sveta se vrše velika gibanja študentov raznih političnih, svetovnonazorskih, verskih opredeljenj in različnih narodnosti. Skrb za usodo civilizacije in kulture sodobnega človeštva, jih je povežala vse, brez razlike v skupno borbo za ohranitev miru. In kaj smo storili mi slovenski študentje v ta namen?

V Zagrebu izhajata poleg drugih dva študentovska lista »Novi študent« in »Glas mladine«, list za kulturne in ekonomske probleme mladine. »Novi študent« izhaja drugo leto in si je s svojim odločnim nastopom za pravice hrvaških študentov zavzel na vseučilišču močno pozicijo. Zdi se, da ima hrvaški študent danes veliko večjo možnost ne samo misliti, ampak tudi povedati resnico, kakor je pri nas v navadi. »Glas mladine« ima zelo širok dopisniški krog: v svoje vrste šteje mladino od diplomiranih akademikov do krojaških vajencev, od pomočnikov do srednješolcev, od kmečkih mladeničev do delavskega naraščaja.

Zadnje čase je neka osamljena skupina iz vrst katoliških akademikov z velikim krikom razobesila »Akademski glas« kot framazonsko-komunistično strašilo v opomin vsej študentovski javnosti, vsem poštenim Slovencem in policiji. Ali naj po triletni borbi za pravice vseh slovenskih študentov brez izjeme, ki ji je naše glasilo posvetilo vse sile, še odgovarjamo na te prav tako ponesrečene kot preračunane izpade? »Psi lajajo, karavana gre dalje« pravi pregovor.

»Straža v viharju«, 15. okt. 1935. »Proti privatnemu kapitalizmu, proti državnemu kapitalizmu komunizma in nacionalnega socializma, proti fašizmu hočemo federativne korporacije delovnih poklicnih stanov kot itd.« (Podčrtali mi.)

SREDNJE SOLE V DRAVSKI IN DUNAVSKI BANOVINI.

V dunavski banovini in Beogradu je skupaj 2.676.068 prebivalcev, 41 srednjih šol in 53.155 učencev, dočim je v dravski banovini, ki ima 1.144.298 prebivalcev 13 srednjih šol (med njimi ena nižja srednja šola) in 8885 učencev. Sorazmerno z dunavsko banovino bi morali imeti pri nas ne približno 8000 učencev, ampak 20.000 in ne 13, temveč 17 srednjih šol. In pri nas govorimo o hiperprodukciji inteligentov. (Po statistiki pododbora Proforskega društva v Kranju.)

Kadar advokati evropskega ljudstva govore o napredku, mislijo pri tem zgolj na tehničen napredek, redko na izravnanje socialnih odnosov, mislijo na civilizacijski proces, a skoro nikdar na kulturni tip, na moralni tip novega človeka. Končno se v progresivizmu sodobnega meščanskega filozofa skriva napol zavestno napol podzavestno večna platonična težnja po neki stopnji udobnosti, v njem išče opravičila utrujenost sodobnega evropskega človeka, in da gremo v paradoks, v progresivizmu je dvom nad progresom tako povdarjen, da je psihološko postal ena njegovih najbistvenejših oznak. Igranje s protislovji? Nikakor. Ali ne dviga moderna arhitektura čim bolj udobnih stavb morda prav zato, da se vanje varno umaknejo množice utrujenih, komodnih meščanov? In vendar je moderna arhitektura progresivna. Ali ni osnovna poteza sodobnega inteligenta strah pred močnim intelektom, ker vidi v njem nevarnega nasprotnika svoji možganski stabilnosti in z njo zvezani komodnosti?

vse za pisarno dobavlja
A. PRELOC
Ljubljana, Wolfova 1, tel. 3 4 5 6

potnilna peresa
dobavlja
popravlja
čisti
A. PRELOC
Ljubljana, Wolfova 1 - Marijin trg

Knjižarna

Kleinmayr & Bamberg
Ljubljana, Miklošičeva c. 16

Telefon 31-33

priporoča svojo bogato zalogo znanstvenih, strokovnih in drugih knjig v raznih jezikih. — Pri tem opozarja, da so vse knjige nemškega izvora sedaj za 25% (za četrtino) cenejše.

Pri zanesljivem jamstvu dovoljuje odplačevanje v rednih mesečnih obrokih.

Nakup dobroohranjenih antikvarnih knjig.

Javna kuhinja

v Delavski zbornici
Ljubljana, Miklošičeva 22

nudi svojim gostom

CENENO, TEČNO IN OBILNO HRANO

V abonmaju: zajtrk 2 Din, kosilo po 4, 6 in 8 Din, večerja po 3 in 5 Din.

Akademiki imajo v naši menzi lastno obednico!

Urejuje uredniški odbor. Za uredništvo odgovarja Evgenij Ravnihar. — Izhaja vsak teden. — Naročnina: akademiki 4 Din, vsi drugi 5 Din mesečno. — Ček, račun: Ljubljana, štev. 16.465. — Izdaja konzorcij, predstavnik Viktor Turnšek. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Erjavčeva cesta 24. — Tiska tiskarna »Slovenija«, predstavnik A. Kolman. Vsi v Ljubljani.